

hetsége" (ha szabad még ezt a már leáldozott kifejezést itt állításunk kidom-
borítása érdekében használnunk) és az értékek teljes rendszere szerint: az
Erziehung nem mellé-, hanem csak alárendelt viszonyba állítható vele.

Mindezek az ellenvetések azonban nem a mű belső értékét akarják csök-
kenten; ha bizonyos szempontok hiányát nélkülözzük is, mindannak, amit
szerzőnk célul tűz ki maga elé, derekasan meg is felel. Mindenekelőtt az ön-
nevelés szerepét az egyén lelki fejlődésével kapcsolatban világítja meg, kitűnően
felhasználva itt az ifjúkori pszichológia legújabb eredményeit. Majd az önne-
velési törekvések legjelentősebb történeti megnyilvánulásait vizsgálja (így kép-
zelhette el Dilthey a fenomenológiai pedagógiát!): végigvezet a buddhizmus, a
görögség (Sokrates), a Stoa (*Epiktetos*), Krisztus, a Szent Ignác-féle lelkigyá-
korlatok és végül a schönstatti palottinusok jelenségeinek mint egyúttal önne-
velésre irányuló mozgalmaknak elmékedésein, gyakorlati állásfoglalásán és
eredményein. Végül pedig az önnevelés ontológiájára térve, az önnevelési törek-
vések lelki rúgóit, majd ennek a folyamatnak pólusait: az önismeretet és az
„ideálsmeretet“, az értékmegragadást és az akarat szerepét nyomozza.

Ez a rövid áttekintés természetesen nem adhat számot a műben rejlő sok
történeti, de főleg pszichológiai érdekességről és értékről. Főleg az utóbbiak
teszik a könyvet a gyakorlati nevelő számára is rendkívül hasznossá. Elméleti
jelentőség pedig egy oly probléma felvetése, amely eddig a nevelés teóriájában
bizony meglehetősen mostoha szerepre volt kárhóztatva. *Faragó László.*

Új magyar könyvek, füzetek és lapok.

Imre Sándor dr.: A múlt és jövő a nevelői gondolkodásban. Bp. 1936.
(Különlenyomat a Magyar Tanítók Könyvtára első, Előadások című köte-
téből.) (N. 8-r., 27—45. l.)

Kornis Gyula: Petőfi pesszimizmusa. Bp. 1936. Franklin-Társulat.
(N. 8-r., 104 l.) Ára 3 pengő.

Dr. Mester János: Az olasz nevelés a XIX. és XX. században. Bp.
1936. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (8-r., 560 l.)

Busák Béla: Így fogalmaztunk mi! Bp. 1936. Ifj. Kellner Jenő könyv-
nyomdája. (N. 8-r., 48 l.) Ára 4 pengő.

Hajdu János dr.: A nevelés gondolata Eötvös József báró költésze-
tében. (Különlenyomat a Magyar Paedagogia 1936. évi 9—10. számából.)
Bp. 1936. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., 16 l.)

Dr. Harsányi István: Az irodalomtanítás megalapozása a középiskolák
alsó osztályaiban. (Különlenyomat az Országos Református Tanáregyesület
1935—36. évi Évkönyvéből.) Debrecen, 1937. Városi Nyomda. (N. 8-r., 16 l.)

**Középiskolai kérdések a szegedi tankerület középiskolai igazgatóinak
értekezletén. Közzéteszi Dr. Kisparti János.** (A Szegedi Tankerület Közle-
ményei. 1.) Szeged, 1936. Juhász István könyvnyomdája. (N. 8-r., 150 l.)
Ára 1 P 20 f.

Polgári iskolai kérdések a szegedi tankerület polgári iskolai igazgatóinak értekezetén. Közzéteszi Dr. Kispart János. (A Szegedi Tankerület Közleményei. 2.) Szeged, 1936. Árpád-Nyomda. (N. 8-r., 122 l.) Ára 1 P 30 f.

Nevelésügyi Szemle. A szerkesztő bizottság elnöke Kispart János. Várkonyi Hildebrand és Somogyi József közreműködésével szerkeszti Tettamanti Béla. I. évfolyam. 1937. január. 1. szám. Szeged, Árpád-Nyomda. (N. 8-r., 88 l.) Előfizetési ára évi 10 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Baross Gábor-utca 2.

VEGYES.

A lelki ellenállóképesség a modern háborúban. Ezzel a címmel jelent meg mostanában Pintschovius Károly tollából egy felette időszerű munka, amelynek pedagógiai jelentőségét már az is mutatja, hogy Spranger Ceylon szigetéről, Colombóból küldött róla hosszabb ismertetést a Die Erziehung című folyóiratnak (1936. december, 135—38. l.). Gondolatmenete a következő: A háború ma már nem csupán a katonákra tartozik, mert a jövő „totális háború”-ja már békében mindenkit foglalkoztat: ma bármely kultúrmunkát ebből a szempontból kell mérlegelni, amelybe mélyen belejátszanak a közösségekben megnyilatkozó egyéni lélektani tényezők. Az említett könyvben három pszichológiai vezetógondolat emelkedik ki: az érzelmi és gondolatbeli temperamentumnak még elemi megkülönböztetése, a modern harcok lelki szerkezetének függősége attól a „szociális tér”-től, amelyben gyökeredzik és az ismert lelki alkotoknak (cyklothym és schizothym) értékesítése. Szerzőnk a második tényezőre veti a főszűrt, amint a következő fejezetcímek mutatják: „Az embernek elvárosiasodása a szociális térben. A háborúnak elvárosiasodása. Az elvárosiasodott ember az elvárosiasodott városban.” A modern háborúra hivatott emberben tehát nem az érzelmi temperamentumnak jut a döntő befolyás, hanem a léleknek erkölcsi ellenállóképességét magában rejtő gondolkodásbeli temperamentumnak (schizothym, desintegrált típus). A jövő háborúnak eszerint olyan vezetőkre és katonákra van szüksége, akik semmiféle környezetviszonylatban sem merevednek meg, hanem minden pillanatban a viszonyoknak megfelelő legnagyobb el- és áthelyezkedő képességgel rendelkeznek. A szerző fejtegetései közül különösen azok értékesek, amelyek saját tapasztalatai alapján a különböző fegyvernemek, mozgóeszközök, a terepbeli harci tevékenységek és helyzetek pszichológiájára vonatkoznak. A lelki megterhelés határa még most is a materiális csata, amely elfojtja a katonai szellemet, ami a különböző harci eszközökről is szól, amelyek már szinte saját akarattal rendelkeznek. A pszichológiai alapon nyugvó honvédelmi nevelésnek tehát az a feladata, hogy visszaadja a katonának akaratbeli uralmát eszközök és műveletek felett, ami nemcsak pszichológiát, hanem etikai beállítást is megkövetel. Így azután a mai háborút valósággal „szellemi háború”-ként kell felfogni. Mindezekből szerzőnk azt a következtetést vonja le, hogy az önálló gondolkodásra nevelő iskolának egyúttal lelki ellenállóképess-